

The different Types of Matza

I. What is Shmura Matza?

1) שמות פרק יב פסוק יז

ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לזרתיכם חקת עולם:

2) שולחן ערוך אורח חיים סימן תס סעיף א

* (א) <א> אין לשין * (ב) מצת מצוה * ולא אופין אותה (ג) על ידי א"י, ולא על ידי (ד) חרש שוטה * וקטן.

3) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנג סעיף ד

החטים (כא) שעושים בהם מצת [ח] מצוה * טוב לשמרן שלא יפלו עליהם מים (כב) משעת קצירה, * ולפחות (כג) ז משעת טחינה. * ובשעת הדחק (כד) מותר ליקח (כה) ח <ג> קמח * מן השוק.

4) משנה ברורה סימן תנג ס"ק כא

(כא) שעושים בהם מצת מצוה - ר"ל המצות שאוכלין בשתי הלילות הראשונות לקיים בהן מצות בערב תאכלו מצות הם צריכין שמירה יתירה ולא די לנו במה שאין לנו ריעותא של חשש חימוץ אלא שצריך שימור יתירה לשם מצות מצה דכתיב ושמרתם את המצות והיינו שצריך שישמור לשם מצה:

מעשה רב

רי

קפו המצות של כל ימי הפסח יהיו מחטים* משומרות* משעת* קצירה. והחמיר מאד בדבר מחמת שבמדינתנו מצוין מאד מי גשמים בימי הקציר והתבואה על פני השרה ועוד כמה חששות דהוי כמו אתחזק ריעותא.

משנה ברורה סימן תעה

(מה) בלבד - ובשם הגר"א כתבו דעכ"פ מצוה איכא לאכול מצה כל שבעה אלא שאינו חיוב:

ביאור הלכה סימן תס סעיף א

* אין לשין וכו' - עיין בט"ז דדעתו דדוקא ליישה ואפיה לא מהני עומד ע"ג אבל בטחינה לכו"ע מהני בישראל שעומד ורואה שלא נעשה בזה שום חשש חימוץ אבל דעת הא"ר כהב"ח דטחינה תליא בפלוגתא שהובא בסימן תנג ס"ד דאם נימא דבעינן שימור לשמה משעת טחינה ממילא אין יכולין לעשות זה ג"כ ע"י חש"ו ונכרי ואפילו הישראל עומד ע"ג... ומ"מ מנהג העולם כהיום פשוט כהט"ז להקל בטחינה ע"י עכו"ם שנותן החטים לתוך האפרכסת אפילו במצות שמורה אך הישראל עומד ורואה שלא יבוא לידי חשש חימוץ וכן הח"י והלכה ברורה והגר"ז העתיקו דבריו להלכה וכן משמע ברקח סימן רע"ב ומ"מ מי שאפשר לו שכל תיקוני המצות שלו יהיה ע"י ישראל הרי זה משובח.

II. Do machine matzas fulfill this requirement?

5) רא"ש מסכת פסחים פרק ב סימן כו

. ורב האי גאון ז"ל כתב מצה שאפאה נכרי לפני ישראל על ידי שימור כתקונה מותרת לישראל לאוכלה. ובעלי מעשה וחסידיים והתמימים מחמירין על עצמן כגאונים המחמירין ולשין ואופין בעצמן כהיא דאמרינן מה דרכו של עני הוא מסיק ואשתו אופה:

6) משנה ברורה סימן תס ס"ק ג

(ג) ע"י א"י וכו' - הטעם דכתיב ושמרתם את המצות ומשמע מזה דשמירה שאתה משמרה שלא תחמיץ התכוין לשם מצה של מצוה ונכרי וחש"ו לאו בני שימור נינהו והסכימו הרבה פוסקים דאפילו ישראל עומד ע"ג ומזהירן שיכוננו לשם מצות מצה ג"כ לא מהני ואינו יוצא י"ח אפילו בדיעבד ויש מן הפוסקים שמקילין בעומד ע"ג ומזהירן שיכוננו בעשייתו לשם מצה דאז אמרינן אדעתא דישאל קעביד וכתבו הב"ח והמ"א דיש לסמוך עליהו כשא"א בענין אחר וטוב שהישראל בעצמו יסייעם ג"כ קצת ומ"מ מוטב לעשות ע"י חש"ו מע"י עכו"ם. ודע דאפילו לדעת המקילין בעומד ע"ג לא יסתפק במה שאומר לו פ"א קודם העשיה שיכוין לשם מצות מצה רק צריך להזהירו בכל שעה ע"ז שלא יסחור דעתם מזה. ולענין טחינה עיין בביאור הלכה:

7) תלמוד בבלי מסכת חולין דף טז עמוד א

אמר מר: השוחט במוכני - שחיטתו כשרה. והתניא: שחיטתו פסולה! ל"ק: הא בסרנא דפחרא (potters wheel), הא בסרנא דמיא. ואיבעית אימא: הא והא בסרנא דמיא, ולא קשיא: הא בכח ראשון, הא בכח שני, וכי הא דאמר רב פפא: האי מאן דכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא ומית - חייב, מ"ט? גירי דידיה הוא דאהני ביה; וה"מ בכח ראשון, אבל בכח שני גרמא בעלמא הוא.

III. Egg Matzahs

11) שולחן ערוך אורח חיים סימן תסב סעיף ז
 (יב) מי בצים (יג) ושאר משקים, כולם (יד) הוּו בכלל מי פירות. הגה: ובמדינות אלו (טו) אין נוהגין ללוש במי פירות, (טז) ד ואפילו לקטוף המצות אין נוהגין רק לאחר [ח] אפייתן (יז) בעודן חמין, (יח) ואין לשנות אם לא בשעת הדחק (יט) לצרכי חולה או זקן הצריך לזה.

12) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנה סעיף א
 (א) [*א] <א> אין לשין (ב) אלא במים שלנו, בין שהם מי בורות ומעיינות, (ג) בין שהם מי נהרות, ושואבין אותה * מבעוד יום (ד) (א) [א] סמוך לבין השמשות, (ד"ע) והגהות מיימוני פ"ה, (ה) או בין השמשות.

IV. Arizona Matzos

15) שו"ת הרשב"א חלק ז סימן כ
 הביאה הרב"י בא"ח סי' תס"ז עוד כתב וזה לשונו שאלת הא דאמרינן בפרק כל שעה (ל"ג) גבי תרומת חלה בפסח שלא היתה לה שעת הכושר היכי דמי כגון דאחמיץ במחובר האיך המחובר בא לידי חימוץ שהרי אין לך תבואה שלא נפלו עליה מים במחובר: תשובה ההיא שנתבשל לגמרי במחובר ואינה צריכה כלל ליניקה וכל שנתבשלה לגמרי במחובר כמאן דמנחא בכדא דמיא ומקבלת חימוץ אם ירדו עליה גשמים.

4. See R. Harari's *Mikra'ei Kodesh* pp. 326-335 for a summary of the opinions. Originally, the machines were operated with more human input, which caused concerns of *hametz* and of breaking from tradition. After the machines were enhanced and improved, these concerns abated, but the concern that operating the machine does not constitute intent remained and was even magnified. Among those who prohibit machine matza are: R. Shlomo Kluger, R. Hayim Halberstam (the Sanzer Rebbe, author of *Divrei Hayim*), R. Yitzhak Meir Alter (the Gerrer Rebbe, author of *Hidushei Ha-Rim*), R. Avraham Bornstein of Sochatchov (author of *Avnei Nezer*), and most of the great Hasidic leaders. Even today, most Hasidic *poskim* tend to dismiss machine-made matza. Among those who permit are: the authors of *Sho'el U-meishiv*, *Tiferet Yisrael*, *Ktav Sofer*, and *Arukh Le-ner*. Some *poskim* even prefer machine matza to handmade matza, since there is less of a chance of the machine matza becoming *hametz*. This is the opinion of R. Meir Simcha of Dvinsk (author of *Or Same'ah*) and R. Shmuel Salant, the head of the Jerusalem rabbinical court, who personally ate machine matza as did the Lithuanian community in old Jerusalem. The main reason for preferring machine matza is that the most important dimension of guarding the matza is to ensure that it does not become *hametz*, and based on what they saw, machine matza was less likely to become *hametz*. R. Zvi Pesah Frank, cited in *Mikra'ei Kodesh* 2:3, states that since gentiles and children are intelligent, a supervising Jew cannot supply proper intent on their behalf while they knead. A machine, on the other hand, has no intelligence, so the intent of the Jew operating the machine is effective. Thus, my teacher R. Zvi Yehuda Kook would eat machine-made matza at the Seder. R. Min-Hahar and R. Messas also preferred machine-made matza. R. Shaul Yisraeli stated that there is no preference for handmade matza over machine-made matza. According to R. Mordechai Elijah, even though one may recite the *berakha* over machine-made matza, handmade matza is preferable. (*Responsa Oneg Yom Tov* 42 explains that even though the mitzva to guard the matza is from the Torah, if for some reason one does not have matza that was guarded for the sake of the mitzva, he still has a Torah obligation to eat matza on the Seder night, presumably with a *berakha*, even though he has not fulfilled the mitzva of guarding the matza.) I have written that using handmade matza enhances the mitzva based on my father's reasoning. He explained that many things changed over the past few decades: the machines are more automated than ever, and it is thus questionable whether there is proper intent. Perhaps in the past, when more human input was necessary to operate the machinery, this problem was less of a concern, but today...

16) שולחן ערוך אורח חיים סימן תסז סעיף ה

דגן שבמחובר (יז) שנתבשלה לגמרי ואינו צריך ליניקה, כמאן דמנחא בכדא דמיא ומקבלת חימוץ אם ירדו עליה גשמים.

בית דין עזר
דקהל יטב לב
ד'סאטמאר

אחר משא ומתן של הלכה ובעיון רב בכל צדדי השאלה, הננו בזה לחוות דעתנו דעת תורתנו הקדושה, שבהחמים הללו יש בהם נדגוד חמין, ואין להשתמש בו מכמה טעמים ונימוקים, ונפרט כמה מהם:

- א) מה שאמרים שאין יורדים שם סל, הוא נגד הגמ' מפורשת שסל לא מיעצר (תענית ג).
- ב) ידוע ומפורסם שהמקום הנ"ל הוא מדבר שטמה, וארץ לא זרועה, ומה שגדלים שם, הוא בכח בעמיקאל, ולא ע"י הטבע, כידוע ליודעים.
- ג) מקובל עלינו מה שמונחל בפומיה דמון בעל החתים וצוקיל, שחידש אסור מן התורה, וכן הורינו מרן בריהוקה"ס בעל וואל משה יעזוביאי, ומינו לא נווע.
- ד) אחר חקירה ודרישה מתחמיא אומדיני, ביררנו שבחמים הנ"ל נמצאו גלוטעין פי עשרה, מחמים שגדלים במקויא.
- ה) ועוד טעמים ונימוקים רבים אחרים עמנו, ואבמיל.

והשי"ת ידא בעורנו להנצל מחשש חמין הלילה, ונזכה לעמוד על המשמר להמשיך עיד הסלולה לנו מאבותינו ורבותינו הקדושים בלי שום שינוי כלשהו, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו בב"א.

וע"ז באה"ח א' לסדר והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ תשס"ז לפ"ק

V. Other Issues

17) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף לו עמוד א

תנו רבנן: יוצאין בפת נקיה ובהזראה, ובסריקין המצויירין בפסח, אף על פי שאמרו: אין עושין סריקין המצויירין בפסח. אמר רב יהודה: דבר זה שאל בייתוס בן זונין לחכמים: מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצויירין בפסח? אמרו לו: מפני שהאשה שוהה עליה, ומחמצתה. אמר להם: אפשר יעשנה בדפוס, ויקבענה כיון! - אמרו לו: יאמרו כל הסריקין - אסורין, וסריקין ביייתוס - מותרין.

18) שולחן ערוך אורח חיים הלכות פסח סימן תנד סעיף ד

* (יד) א {ד} ד' אין אדם יוצא ידי חובתו (טו) <ד> ה [א] ב' <ה> במצה [ד] גזולה. ב { במה דברים אמורים, כשגזל מצה; אבל אם ב [גזל חטים או קמח ועשאו מצה, (טז) יוצא בה, (יז) שקנאה בשינוי, ודמים לכד הוא חייב לו.